

Karel Ignác (Hynek) Mácha

Dalekáť cesta má!

Marné volání!!!

(Daleko spása má, ač o pomoc volám.)

Život (1810-1836)

- stopy předků z otcovy strany na Sedlčansku, narozen v Praze, kde také na Malé Straně žil
- studium filozofie a práv
- – studentský kroužek prof.Klara (první verše v němčině), přednášky J.Jungmanna (Mácha tvoří v češtině – 1830)
- ochotnický herec v Tylově Kajetánském divadle - zde potkal svou lásku *Lori Šomkovou* (syn Ludvík, svatba se měla konat v den Máchova pohřbu)
- pracoval jako právní koncipient v Litoměřicích
- velmi cestoval (pěšky) – nejdelší šestitýdenní cesta do Itálie navštěvoval české hrady

Máchův romantismus

- velká míra autostylizace – dobově obvyklé
- horování pro vlast a její slavnou minulost, zájem o divadlo a cestování, pokusy o literární tvorbu
- vyhledával fenomén gotiky, její tajemnost a citovost
- Pocit individuální životní krize spojený s představou obecné krize vlastenectví u něj vyústil v **nadosobní krizi identity marně hledající ukotvení --- Máchův trpce prožívaný nihilismus ironicky stavěný do protikladu s činným vlastenectvím (Tyl)**
- vliv evropských romantiků (Byron, Novalis, Goethe)

PRÓZA

- obsahuje mnoho lyrických a dramatických prvků, většina děl nedokončena
- *Pout' krkonošská* – povídka - životní skepse a rezignace
- *Cikáni* – román – typická romantická vykořeněnost
- *Večer na Bezdězu* – povídka – úvahy nad plynutím času „lidského“ a přírodního (později v *Máji*), téma smrti jako jediné jistoty
- *Márinka* – povídka – téma smrti mladé dívky
- *Křivoklad* – povídka – osud kata – posledního potomka Přemyslovců (historická látka pojata subjektivně)

Máj (Mág)

- vydal vlastním nákladem (před smrtí rozprodal téměř polovinu nákladu)
- mimořádná vnitřní soudržnost textu, dramatická stavba, geniální poetika hraničící s nepřeložitelností, radikální příklon k subjektivitě
- příběhy použité v Máji čerpal ze skutečných osudů, které ho fascinovaly --- důležitější než příběh je však filozofie básně (sám toto uvádí v předmluvě)
- téma **úředu moderního člověka** – otázka smyslu života, odpovědnosti individua za své činy

Filozofie Máje

- základní pocit **jsoucna** u Máchy je jeho časovost, prchavost (*Život je pomíjivý, jedinou jistotou je smrt*), **zahalenost v nic** – **Vše jsoucí v čase se rozplývá v nic**. V tomto prchavém bytí existuje **věčné jsoucno**, tedy nehynoucí, stále obnovovaná **krása přírody** (čas cyklický, lineární)
- **Matka Země** – „*hvězda kleslá z výše nebes*“ – věčné tvoření a ničení („*kolébka i hrob*“) --- naproti tomu stojí věčný úděl člověka – **smrt** --- **láska** nemůže smrt zastavit **ALE** může ji překročit – **láska trvá**

- U Máchy existuje přes jeho **nihilismus**, tkvící ve vědomí nesouměřitelnosti času s věčností, **teologická tematika** – Bůh jako pán, dárce věčnosti --- revolta proti pánu věčnosti je marná (zločinec se před smrtí pokořuje – smíření existuje pouze ve věčnosti)
- obrazy utrpení Krista – „*po tváři slzy-pot-a krev*“
- obraz absolutní bolesti – prostřednictvím strážce
- romantické **protiklady** – bytí x nebytí, zlý otec x dobrá matka Země, dětství (harmonie) x jinošství (rozpolcenost) „*nynější čas jinošství mého...*“
- „*...na tváři lehký smích, hluboký v srdci žal.*“

Máchův mýtus

- vliv na současníky (obdiv – K.Sabina, odmítání – J.K.Tyl), májovci (V.Hálek, A.Heyduk), surrealisté považovali máchovský typ imaginace za hlavní kritérium **modernosti**
- centrem uctívání – básníkův hrob v Litoměřicích (od r.1850 tradice „dušičkového průvodu“), v r.1936 se staly Litoměřice centrem široce pojatých státních oslav
- 7.5.1939 – 2. Máchův pohřeb v Praze na Vyšehradě celonárodní odpor proti okupaci – protektorátu)
- symbol odporu proti totalitě – studentské majáles (1962, 1968)